

1.7.4; 48b → 49b (אף חזרתו בכזית) (תניא ר"א אומר) 48b

ז. בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס: תהלים קמז, ב

I Liturgical components of ברכת המזון

- a א"א. mention of טובה ורחבה in ברכת הארץ and מלכות בית דוד in ברכת ים are indispensable
- b ברכת הארץ in ברית **נחום הזקן** must mention the
- c ברכת הארץ in תורה **ד' יוסי** must mention
- d תורה was given with 3 בריות מילה; תורה has 13 בריות מילה associated with it; ברית מילה before **פלימו**
- e **ד' אבא** must mention "thanksgiving" at beginning and end (of ברכת הארץ); and no less than once;
- If*: he omits הודאה – this is degrading
 - And*: if he concludes ברכת הארץ with "מנחיל ארצות" or ברכת ים with "מושיע את ישראל" in ברכת ים – ignoramus
 - And*: (as above – per ר"א)
- f *Dispute*: if הטוב והמטיב requires a mention of מלכות (i.e. מלך העולם) – דאורייתא (doesn't require) vs. דרבנן
- g בונה ירושלים is ברכת ירושלים of **ברייתא**
- מושיע ישראל ובונה ירושלים **ד' יוסי בר יהודה**
 - Story*: רבי ר' חסדא, **בי ריש גלותא** used this formula at ר' הונא
 - (*reason*: אין עושין מצוות חבילות חבילות)
 - Counter*: על הארץ ועל הפירות, על הארץ ועל המזון
 - Defense*: the land, which brings forth the food/fruit
 - Counter*: מקדש ישראל ור"ח, מקדש ישראל והזמנים
 - Defense*: ישראל עם sanctifies the times
 - Counter*: מקדש השבת וישראל והזמנים
 - Concession*: one exception to the rule
 - distinction*: in that case, it's still one idea – that ה' is מקדש...but here, 2 ideas (בוונה...מושיע)
 - final ruling*:
 - if he opened with "רחם על ישראל עמך", concludes with "מושיע ישראל";
 - But*: if he opened with "רחם על ירושלים", concludes with "בונה ירושלים"
 - in any case, concludes with בונה ירושלים, as per v. 1
- h *Story*: ר' חסדא was castigated in **בי ריש גלותא** for omitting ברית ותורה in ברכת הארץ (and הטוב והמטיב)
- Reason*: רב ruled that it is dispensable (יצא)
 - Critique*: he ignored all other אמוראים ואמוראים to follow רב
- i מלכות הטוב והמטיב **ד' יוחנן**
- Challenge*: שם ומלכות ברכה ר' יוחנן already taught that every ברכה requires
 - Answer* (**ר' זירא**): teaches that it needs a second mention of מלכות, to make up for the "lost" מלכות in ברכת ים
 - Challenge*: if so, it should need a third, to "make up" for ברכת הארץ
 - Rather*: there is no such need, as these are הסמוכות לחבירתן
 - Meaning*: no real need, but since we mention מלכות בית דוד, it's inappropriate to omit שמים
 - Alternatively*: מלכות שמים, for 2 additional "missing" as above
- j *Story*: in ברית ר' הונא, who sat before ר' גידל, who sat behind ר' זירא – בית מדרש ר' הונא
- If*: ברה"מ is omitted in שבת י"ט, there is a ברכה to add – (in ר' זירא's name)
 - If*: ר"ח is omitted, ברכה is said, but unsure if שמחה is mentioned, if it has חתימה and if it was רב' or ר"ה's ruling
 - Story*: ר"ה repeated ברעה"מ when he omitted שבת – above "fix" only works if he remember before הטוב
- II Tangent: ברעה"מ's ruling – if one forgot ר"ח in תפילה, must repeat; but not in ברעה"מ
- Reason* (**ר' עמרם**) is תפילה obligatory; no obligation to eat a meal on ר"ח
 - Therefore*: if he forgot ויר"ט שבת in ברעה"מ – must repeat (unless remembered before הטוב והמטיב, as above)
- III Analysis of end of ב' – משנה – minimum to be eaten to join זימון כזית – (ר"מ) כזית – (ר"מ) כביצה; (ר"מ) כזית – (ר"מ) כביצה
- Challenge*: their positions are reversed in גח: re; minimum amount of קדש in one's possession obligates him to return to ירושלים to burn there ("פסול יוצא")
 - Answer1* (**ר' יוחנן**): reverse one of the readings
 - Answer2* (**אביי**): in each case, there is an independent argument:
 - כביצה – ואכלת ושבעת; ר"י; ושבעת – ואכלת ושבעת; ר"י; **ברה"מ**
 - חזרה follows one of two analogies
 - כביצה – טומאה: **ד"מ** return
 - כזית – איסור: **ד' יהודה** return